

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 1, Sayı: 1, Aralık 2014, s. 20-33

Emin ONUŞ¹

OSMAN GÜVENİR'İN *ÜÇ PENCERE* ADLI ROMANINA ESTETİK BİR BAKIŞ

ÖZET

Felsefenin bir kolu olarak doğup gelişen “Estetik” kavramının amacı o eseri güzel kılan unsurları ortaya çıkarmaktır. Bu unsurlar iç ve dış güzelliğe ait unsurlardır. Edebiyat incelemelerinde, eser tahlillerinde sabit, mutlak kesin bir metot yoktur. Bir eseri hangi metot daha iyi inceliyorsa, aydınlatıyorsa o metot veya metotlar, bilim dalları kullanılır. Edebî eseri kimi araştırmacılar insan bünyesi, organik bir varlık gibi düşünmüşlerdir. İnsan vuzuhları gibi edebî eserin de organları, parçaları vardır. Bu parçalardan biri de hiç şüphesiz eserin motifidir. Bu çalışmada Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda realist bir yazar olarak adlandırılan Osman Güvenir'in, *Üç Pencere* adlı romanının estetik yönünü kuvvetlendiren motifler tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osman Güvenir, *Üç Pencere*, Realist Roman, Motif Kategorileri.

AN AESTHETIC VIEW ON OSMAN GUVENIR'S *ÜÇ PENCERE* NAMED NOVEL

ABSTRACT

The purpose of the "Aesthetics" concept which is borned and developed as a branch of philosophy is to find out the elements that make it work nicely. These elements are the elements of the inner and outer beauty. In the literature reviews or in the analysis works there is no absolute certain methods. Better method, methods

¹ Girne Amerikan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Programı Öğrencisi

or disciplines are used in reviewing works. Literary work of some researchers consider the human body as an organic entity. Like in humans, there are organs and parts in literary work. One of these part is undoubtedly work's motif. In this study, the writer who has named realist in Cyprus Turkish Literature Osman Guvenir's work named *Üç Pencere* novel's aesthetic aspects will be studied to determine the motifs strengthened.

Keywords: Osman Guvenir, Üç Pencere, Realist Novel, Motif Categories.

Giriş

Savaşlar toplumları derinden etkileyen trajik olaylardır. Uzun yıllar İngiliz-Rum kıskacında kalan Kıbrıs Türkleri, 1950'lerden Mutlu Barış Harekâtına kadar var olma-yok olmama mücadelesi verirler. Kıbrıs'ta ve Türkiye'de aydınlar 1950'lerden itibaren Kıbrıs meselesiyle ilgili ciddi bir kamuoyu oluşturmuş ve birçok eser kaleme alarak uzun yıllar cephe gerisinde savaşlarını sürdürmüşlerdir. Aradan kırk yıl geçmesine rağmen Türkiye ve Kıbrıs'ta bu savaşın izleri, edebî eserlere yansımaya devam etmektedir.² İşte Osman Güvenir'in *Üç Pencere* adlı romanı da bu eserlerden bir tanesidir. Osman Güvenir, Kıbrıs'taki savaş yıllarına tanıklık etmiş Kıbrıslı bir aydındır. Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda realist bir yazar olarak adlandırılan Osman Güvenir, daha çok hikâyeleriyle ün salmıştır. Çok yönlü bir sanatçı olan Güvenir, aynı zamanda bir ressam, tiyatro yazarı, şair ve romancıdır.³

Osman Güvenir *Üç Pencere* adlı romanında Kıbrıs Barış Harekâtı'nın yansımalarını ele alır. Kıbrıs Türkü'nün yıllarca verdiği mücadelelere, yokluklara, acılara tanıklık eden yazar, romandaki kahramanı Özkan Adakan'ın ağzından Kıbrıs, İstanbul ve İngiltere penceresine göre yorumlar. Yazar bu üç pencereden seyrettiği insan manzaralarını tarihî gerçekçiliğe uygun bir biçimde taklit eder ve o dönemlerin yaşanmışlıklarını gerçekçi bir biçimde yansıtır. Hülasa Kıbrıs Barış Harekâtı onda yıllar sonra çağrışım yapmış ve tanıklık ettiği Kıbrıs meselesini bu romanına taşımıştır. Onun belleğinde gizli kalan motifler yıllar sonra bir tohum gibi yeşerir ve roman türünde kaleme dökülür.

Motif Nedir?

Motif bir sanatçının ruhunda belli bir istikamete yöneldikten sonra kendisine bir dil elbisesi bulmaya çalışan varlıktır. Yani motifin yazarın ruhunda, bilinçaltında, beyinde bir geçmişi vardır. Onun eser haline gelmesi teorik ise ayrı bir iştir. Bir yazarın veya şairin

² Barış Harekâtı temalı eserlerin günümüzde halen canlılığını koruduğunu görmekteyiz. Turgut Özakman'ın, *Çılgın Türkler Kıbrıs* (2012) ve Hüsamettin Tecmen'in 2012 yılında 2. baskısı çıkan *Kıbrıs'ta Üç Türk Çocuğu* adlı eserler örnek olarak gösterilebilir.

³ 14 Şubat 1943 yılında Lefkoşa'da doğan Osman Güvenir, Lise eğitiminden sonra İngiltere'de yüksek muhasebe öğrenimi görür. Yazar 34 yıllık memuriyet hayatında, Cumhurbaşkanı Muavini Dr. Fazıl Küçük'ün Özel Kalemi görevinde, Cumhurbaşkanlığı'nda Kıdemli Halkla İlişkiler Memurluğu, İskân Dairesi'nde Müdürlük gibi üst görevlerde bulundu. *Birlik, Halkın Sesi, Bozkurt, Kıbrıs* vs. gibi gazetelerde köşe yazıları yayımladı. Şiir ve öyküleri Ortaokul yıllarından günümüze kadar çeşitli gazete, dergi ve antolojilerde yer aldı. Oktay Öksüzöğlü, Erdoğan Saraçoğlu ve E.Taşer ile uzun bir süre *Yakın* adlı sanat dergisini yayımladı. Öykü dalında birinciliği, ikinciliği ve bir de mansiyonu vardır. Halen günlük gazetelerde köşe yazarlığı ve özel televizyonlarda sosyal-siyasî içerikli program sunuculuğu yapmaktadır. Bkz: Suna Atun-Bülent Fevziöğlü, "Osman Güvenir", *Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda Öykü'nün 107 Yıllık Kronolojik-Antolojik Tarihsel Süreci*, C.3, Samtay Vakfı Yayınları:24, Lefkoşa, 2008, s.2. Osman Güvenir'in Yayınlanmış Eserleri Şöyledir: *Bitmeyen Dua* (şiir, 1966), *Özümdeki Damlalar* (şiir, 2003), *İlk ve Son Resim* (öyküler, 2007), *Kaybolan Hayat* (öyküler, 2008), *Krallar Da Ölü* (Makale-Deneme-Derleme, 2009), *Kıbrıs Hikâyeleri* (tiyatro, 2010), *Üç Pencere* (roman, 2011), *Gâvur Hasan* (öyküler, 2014).

yaşadıkları, çocukluk, gençlik izleri, siyasî, ferdî, sosyal mücadelesi bunların hepsi bilinç altında depolanır. Ve hiç ummadık bir zamanda bir olay karşısında patlar ve esere yazıya dökülür. Kısacası motif şuur altında gizlidir. Bir dış uyarı, etken onu doğurtur ve bir tohum gibi yeşerir.

Motifleri kendi içinde bazı özelliklere hakim olduğunu söyleyebiliriz:

-Motif konudur,

-bir maksadı ifade eder,

-kendine uygun bir maddeyi taşır,

-kendine uygun bir dil-üslûp, teknik arar. İşte tüm bu maddeleri Osman Güvenir'in eserinde de görmekteyiz. Buna göre:

a-Motif konudur:

Osman Güvenir, bu romanda EOKA tedhiş hareketlerinin başladığı 1955'lerden, Mutlu Barış Harekâtı'na kadar olan dönemi ele alır. Eserde Kıbrıs Türkü'nün Rumlar tarafından gördüğü zulümler, yokluklar, umutsuzluklar, göçler, göçlerin getirdiği yozlaşmalar, yolsuzluklar, Özkan ve Jale'nin aşkı konu olarak işlenmiştir. Eserin baş kahramanı Özkan Adakan'ın ağzından da Kıbrıs, İstanbul, İngiltere üçgenine göre tüm gerçekçiliğiyle ifade edilmiştir.

b-Bir maksadı ifade eder:

Bir yazar, bir eseri kaleme alırken bir amacı vardır. Amaç motiftir. Motif bir edebî eserin aynı zamanda fikri ve temasıdır. Yazar *Üç Pencere*'de Kıbrıs'ta EOKA tedhiş hareketlerinin başladığı 1955'lerden, Mutlu Barış Harekâtı'na kadar olan zaman dilimini ele alır. Bu eserde de yazarın maksadı için; Kıbrıs Türkü'nün yıllarca verdiği varoluş mücadelesi ve o zor günlerde bir insanın sosyal, siyasî, kültürel ve demografik açıdan nereden nereye geldiğini anlatmaktır demek yanlış olmaz.

c-Kendine uygun bir madde taşır:

Motif mutlak suretle bir zamanı da ihtiva eder ve devrinin davasında bir aktör gibi sahne alır. R. Wellek-Austin Warren *Edebiyat Teorisi* adlı eserinde şöyle der:

*"Bir yazarın sosyal bir sınıfa bağlılığı, sosyal tutumu ve ideolojisi sadece yazılarının incelenmesinden değil, fakat çoğu zaman yapıldığı gibi edebiyat dışı biyografik belgelerden de çıkabilir. Yazar da diğerleri gibi bir vatandaştır: sosyal ve siyasi bir önem taşıyan meselelerde görüşlerini dile getirmiş, devrinin davalarında belli bir rol oynamıştır."*⁴

Osman Güvenir'in kaleme aldığı *Üç Pencere* adlı romanı Yakup Kadri'nin şu sözüne de uygundur:

*"Belki cemiyetteki hadiseler bir içtimâiyât mütehassısı için iyi bir malzemedir ve cemiyet dışında hiçbir realite yoktur"*⁵

Osman Güvenir, kendisinin ve Kıbrıs Türkü'nün savaş öncesi ve sonrasında yaşadığı sosyal, siyasî olayları eserinde üç penceredeki bakışıyla yorumlar. Güvenir için diyebiliriz ki

⁴ R.Wellek-A. Warren, *Edebiyat Teorisi*, (çev: Ömer Faruk Huyugüzel), Akademi Kitabevi, İzmir, 1983, s.77.

⁵ Niyazi Akı, *Yakup Kadri Karaosmanoğlu İnsan-Eser-Fikir-Üslûp*, İstanbul Matbaası, İstanbul, 1960, s.43.

realizm ve romantizm akımına bağlı kalmış bir yazardır. Kendi toplumuna uygun olan sosyal-siyasî olayları bir malzeme gibi ele alır ve resmeder. Bir sosyolog gibi inceler. Osman Güvenir eserinde Kıbrıs, İngiltere ve İstanbul üçgeninde seyrettiği sosyal-siyasî manzaraları, duyguları, eleştirileri ve gerçekleri itiraf etmek suretiyle üç pencereye göre ifade eder ve kültürel farkları, acıları, mutlulukları, idealleri, umutları, umutsuzlukları ortaya koyar. Güvenir'in bu romanı Tanpınar'ın bir romancı için söylediği şu sözlerle de örtüşür:

*“Yaşıyoruz, nefret ediyor, ızdırıp çekiyor, ölüyoruz. Bir romancı için bu kadarı yetmez mi? Bir tek insanın ızdırıp çektiği yerde insanlara söylenebilecek her şey vardır.”*⁶

İşte Kıbrıs Türk toplumunun sorunu da yaşadığı medeniyet değişikliği ve bunun sancılarıdır. Güvenir de bu sancuları *Üç Pencere*'de başarıyla anlatır.

d.Motif kendine uygun bir dil ve üslup arar:

Rene Wellek - Austin Warren, Edebiyat Biliminin Temelleri adlı eserinde şöyle der:

*“Yazarın malzemesi dildir. Bir heykeltıraş nasıl eserini bir mermer parçasını yontarak meydana getiriyorsa yazar da eserini belirli bir dilde kelimeler seçerek meydana getirir.”*⁷

Osman Güvenir'in eseri Kıbrıs temalıdır ve kendisi de bir Kıbrıs Türkü'dür. Roman sade, yalın ve akıcı bir dille kaleme alınmıştır. Yazar eserde yer yer Kıbrıs ağzına ait sözcükler kullanmıştır. Yine İngiltere'de yaşayan Kıbrıs Türklerinin bozuk Türkçeyle kullandığı bazı kelimeler işlenmektedir. Motif sadece anlatım bakımından değil şekil ve edebî tür bakımından da önemlidir. Sosyal-siyasî meseleler roman türünde daha açık ortaya konmaktadır. Osman Güvenir bu eseri roman türünde kaleme alarak sosyal-siyasî meseleleri daha rahat ortaya koymuştur.

Osman Güvenir'in Üç Pencere Adlı Romanında Motif Kategorileri

Motifler edebî eserde üç hâkim dominant şekilde gözüktür. Bunlar; Duygu, Hareket ve Karakter motifleridir. Bu üç kategori içine de insan ruhuna çeşitli bölge ve duygularına tekabül eden şu sekiz alt motif eklenebilir; Hayret ve Merak, Yüceltme, Ümitsizlik, Hiciv-Satir, Komedi, Hafif Meşreplik-Cinsellik, Temaşa-Seyir ve İtiraf motifleri.

Osman Güvenir, eserini üç farklı pencereden ele alır. Bu üç pencerede mekan olarak Kıbrıs, İstanbul ve İngiltere ele alınır ve yorumlanır. Yazar üç farklı mekânda seyrettiği insan manzaralarını kahramanı Özkan Adakan'ın ağzından; psikolojik, sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik yönden sunar. Başka bir ifadeyle Özkan, eser boyunca kendi duygularıyla hesaplaşma içindedir. Buna göre eserin ana motifi duygudur demek yanlış olmaz. Olayların dönüşümlü olarak üç mekânda geçmesi bir başka ana motif “hareket” i de peşinden getirir. Kıbrıs, İngiltere ve İstanbul'un kültürel, sosyal, siyasi, ekonomik zıtlıklarını duyguları ile aktaran yazar aynı zamanda kendi manzarasında seyir içindedir. Her üç pencerede de gördüğü, izlediği, takip ettiği olaylarda seyir içinde olmuş ve duygularını aktarmıştır. Buna göre alt motiflerden biri temaşa-seyir motifidir. Diğer alt motifler ise hiciv ve itiraf motifleridir. Eserde Kıbrıs'ta olan olaylar karşısında özellikle Rumlar eleştirilmektedir. Yine İngiltere penceresinde İngiliz sömürgeciliği

⁶ Ahmet Hamdi Tanpınar, “Bizde Roman”, *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Dergâh Yayınları, 10. Baskı, İstanbul, 2014, s.50.

⁷ Rene Wellek-Austin Warren, *Edebiyat Biliminin Temelleri*, çev: A. Edip Uysal, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1983, s.228.

eleştirilir. İstanbul penceresinde ise sağ-sol kavgalarına sebep veren yönetimlere eleştiri vardır. Yer yer batıya da eleştiriler vardır. Bu da hiciv motifidir. Eserde üç mekânda geçen hadiselerin gerçeğe uygun biçimde yansıtılmasıyla da itiraf motifinin hâkim olduğunu görmekteyiz.

şimdi Osman Güvenir'in *Üç Pencere* adlı romanın estetik değerini arttıran ana ve alt motifleri üç farklı mekânda, pencerede işlenen olaylara göre inceleyelim:

X

1.Kıbrıs Penceresi:

Yazar romana Kıbrıs penceresinden başlar. Kıbrıs penceresinde, Duygu, temaşa-seyir, itiraf ve hiciv motifleri i içedir. Kıbrıs'ın Eoka baskısı altında olduğu savaş yıllarını ele alan yazar halkın çektiği zorlukları ifade eder. Kıbrıs Türkü'nün savaş içinde yaşadığı zorluklar birtakım olaylarla ifade edilmektedir. Bunlar: Kıbrıs Türklerine yapılan kıyımlar, evlerin yakılıp yıkılması, henüz ocuk sayılabilecek yaşta, ilk gençlik yıllarında eline silah alıp cepheye giden Türk çocukları, okullarda doğru düzgün eğitim yapılamaması, Hastahane binası olarak eski bir tütün fabrikasının kullanılması, Televizyonlarda Türk yayını olmaması, Radyo yayını olarak sadece Bayrak radyosunun oluşu, çekilen yokluk ve açlıklar, Türkiye'den gelen Kızılay yardımları, halkın bağına bahçesine gidememesi, çobanların rahatça ovalarda sürülerini otlatamaması, malını-mülkünü geride bırakıp Avustralya, İngiltere gibi yerlere göç etme, Rumların Türk esnaflardan alış-veriş yapmaması, Rumların, köylerden kasabalara göç eden, sığınan Türklerin bağına, bahçesine, ürününe el koyması, gettolara kapatılan halkın yıllarca ekonomik buhranın içinde olması, Türk uçaklarına yapılan ambargolar, turizmde geri kalınması, buna karşılık Rumların ekonomisinin günden güne gelişmesi, İngiliz, Rum, Yunan ve Makarios'a eleştiri, savaş ve savaş sonrası ganimetilere yapılan eleştiri, dönemin yöneticilerinin mal-mülk paylaşımında adaletsiz davranması, gibi olaylardır.

Yazar bu trajik olayları tüm gerçekliğiyle ortaya koymaya çalışır ve Kıbrıs Türkü'nün yaşadığı zorlukları ifade eder. Bu bakımdan diyebiliriz ki tüm bu aktarılan olaylarda bir amaç vardır. Amaç da yukarıda zikrettiğimiz gibi motiftir. Yazar, Kıbrıs penceresinde kahramanı Özkan'ın çocukluk ve ilk gençlik yıllarının izlenimlerini aktarır ve Kıbrıs Türkü'nün içinde bulunduğu, zorluklar içinde geçirdiği yılları duygusal bir ifade ile dile getirir. Buna göre ana motif duygudur. Yazarın Kıbrıs penceresinde olayları adeta seyrettiğini görürüz. Kıbrıs Türkü'nün içinde bulunduğu zorlu yılları gerçekte olduğu gibi yansıtır. Bu da temaşa-seyir ve itiraf motiflerini beraberinde getirir. İzlenen olaylarda bazı kesimlere göndermeler yapılması da bir başka motif hicvi getirir.

Yazar savaş içinde sahne alan Kıbrıs Türklerinin durumunu aktarırken, bunca baskılara rağmen ayakta durmaya çalıştıklarını, var-olma mücadelesi verdiklerini anlatır. Yazar, varoluş mücadelesi veren Kıbrıs Türklerinin yokluk ve kısıtlamalara karşı yoktan icat ettiği radyo meselesini şu duygularla ifade eder:

“Ne kadar ilginç. Yok olmakla karşı karşıya kalan bir halkın neler yapabileceğinin göstergesidir bunlar. Araba aküsünden radyo yapılacak ve mikrofonu da telefon ahizesinden olacak.”⁸

⁸ Osman Güvenir, *Üç Pencere*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2011, s.35-36.

Yazar, Kıbrıs Türklerinin millî duygularını da hiçbir zaman kaybetmediklerini eserde yansıtır. Yazar, Kıbrıs'tan Türkiye'ye okumaya gidecek olan başkahraman Özkan'ı, mücahitliği bırakıp üniversiteye gitmek istememesi ile vatanseverliğini şöyle ifade eder:

"Komutanım bizim gidişimizle büyük bir boşluk doğmaz mı savunmamızda. İsterseniz bir yılımızı daha feda edebiliriz vatan ve millet için dediğimde komutan gururlanarak yanıt vermişti bana.

*Aslan mücahit! İşte vatan böyle kurtulur. Sizin gibi inançlı, aslan yürekli Türk gençleri sayesinde. O konuda siz endişelenmeyin. Bu yıl orta üçleri alıyoruz askere demişti."*⁹

Görüldüğü gibi yazar, Kıbrıs Türkünün verdiği varoluş mücadelesi ve millî duygularını ifade etmektedir. Burada ana motif duygudur. Diğer alt motifler de temaşa-seyir, itiraf motifleridir. Gerçekler hem seyredilir hem de itiraf edilir.

Yazar, Kıbrıs penceresinde savaşın bitimiyle özgürlüğe kavuşmanın duygularını kahramanlarının ağzından şöyle ifade eder:

"Fikret eniştem duygularını aynen şöyle dile getiriyordu bana telefonda:

Televizyonda ilk kez Türk bayrağıyla Atatürk'ün resmini görünce hıçkırma hıçkırma ağlamıştım yahu Özkan.

O bana telefonda bunu söylerken, bir an için kendimi onun yerine koymuş, çok duygulanmıştım. İnsan empati yapınca daha iyi anlar gerçeği. O duygunun ne olduğunu çok iyi anlıyordum. Yıllarca Yunan ve Rum kültürünü hayatımıza sokan alçak gavurun televizyonu, artık hayatımızda yoktu.

*Ne büyük özlemiş bu... Rum televizyonunu izlemekten bıkan bir halkın, artık Türk televizyonlarını izleme şansını elde etmesi ve kendi kültürü ile var olması kadar güzel bir şey olabilir miydi?"*¹⁰

Görüldüğü gibi özgürlüğe kavuşan Kıbrıs Türkünü izleyen yazar, duygularını aktarırken, yıllarca zorluk çeken Kıbrıs Türkünün görüntüsünü de vermektedir. Bu acıları çektiren Rumlara da gönderme vardır. Burada da duygu, temaşa-seyir, itiraf ve hiciv motifleri açıkça görülmektedir.

Eserde hiciv motifinin oldukça hakim olduğunu söyleyebiliriz. Eserin, Kıbrıs penceresinde; Batıya, İngiltere'ye, Rumlara, Yunanistan'a ve Makarios'a göndermeler olduğunu görürüz. Halkın yokluk çektiği yıllarda bazı zenginlerin bencil davranışlarına da eleştiriler yapılır. Bazı satılmış Türklerin Rum yanlısı davranması ve yine savaş zamanında ganimetçilerin tutumu eleştirilir. Savaştan sonra da mal-mülk dağıtımlarında yönetimin adaletsizliklerine yer verilmektedir. Kimisinin güneydeki malı çok iken, kuzeyde az almış, kimisinin de güneyde hiç malı yokken, kuzeyde çok mal aldığı ifade edilir. Bu durumda da dengelerin değiştiği, zenginlerin fakir, fakirlerin de zengin olduğu ifade edilir. Eserde bu meseleye şöyle gönderme yapılır:

"Güneyde kiracı olan insanlar, kiracılıklarına şükretmişler. Zenginler fakir, fakirler zengin olmuş savaş sonrasında. Çantalar dolusu koçanlarla İskân Dairesi'nin kapılarını

⁹ Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.49.

¹⁰ Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.629.

aşındıran mal mülk sahibi, gün görmüş insanlar, haklarını alamamışlar. Maldar insanların kiracıları, sahilde üzerine dalgalar vuran köşkler ve villalar almışlar, ev sahipleri de uzaktan bakmış. Kimi villaların özel merdivenleri bile varmış sahile inen. Ohh! Gel keyfim, gel. Bir de utanmadan, eski kiracılar, ev sahiplerine hava atarlar, yerleştikleri villanın özelliklerini anlatırlarmış.

Siz hâlâ bir ev alamadınız mı? Yazık, açıkta kalmışsınız. Halbuki biz akşamüstüleri balkonumuzda içeriz rakımızı denize karşı. Hem evimizden denize inen bir de merdiven var. Bir de ganimet tekne bağladım bizim kayalıklara. Gün doğarken balık avlarım derlermiş sıklımadan.

*Savaş bu mu? Evet savaş buymuş.*¹¹

Görüldüğü gibi yazar burada hem yönetime, hem de ganimetçilere gönderme yapmaktadır. Yani Kıbrıs penceresindeki izlenimlerinde hiciv-satir motifi hakimdir. Ancak, Kıbrıs penceresindeki olayların izlenilmesi ve gerçeklerin yansıtılması bakımından içinde temaşa-seyir ve itiraf motifini de barındırdığını söyleyebiliriz.

Yazar Türkiye'nin Kıbrıs'a çıkarma yaptığı yılları aktarırken, kahramanı Özkan'ın ağzından batıyı da şöyle eleştirir:

“Batı, Batı dedikleri şey, modern ve çağdaş dünyanın tam ortasında, uyuşturucunun ve fuhuşun en daniskasını yaşamak, ekonominin en katmerlisinde varlık içinde bir yaşam sürmek değil miydi? Lâkin iç savaşa geldi mi, Batı bir başka şekil alıyor çıkarları ağısından.

*Orada bizi koruyan Türkiye var derler. Halbuki iç, Türkiye'nin çıkarlarına gelince, basarlar ambargoları. Bu nasıl bir adalet, bu nasıl bir dostluk ve barış dünyası? Veya bu batı nasıl bir batı?”*¹²

2.İstanbul Penceresi:

Yazarın Kıbrıs penceresinde olduğu gibi İstanbul penceresinde de duygu, temaşa-seyir, itiraf ve hiciv motiflerinin hâkim olduğunu görürüz. Özkan, Kıbrıs'tan İstanbul'a okumaya gider. İstanbul'daki izlenimleri Kıbrıs'la mukayese edilir. Yazarın başka bir mekâna geçmesi ile bir başka ana motif “hareket” de esere girmiş olur. Eserin, İstanbul penceresindeki bu motifler de belli başlı olaylarla aktarılmaktadır; Üniversitelerdeki sağ-sol kavgaları, İstanbul'da eğitim gören Kıbrışlı öğrencilerin tutumu, İstanbul'daki insanların Kıbrıs meselesine olan duyarlılığı, Özkan ve sevgilisi Jale, Özkan ve Jale'nin sağ-sol kavgaları içerisinde zıt görüşlü olmalarına rağmen aşk duygularının ağır basması, birbirleriyle kuracakları hayatta hedefleri ve hayalleri olması, Jale ile olan evliliği, görkemli düğünleri, evlendikleri zaman iç hayatındaki başarıları ve hayallerini gerçeğe dönüştürmeleri, Jale'nin ailesinin çok zengin ve kültürlü olması, Jale'nin ailesinin kültürü ve zenginliğine karşı, kendi ailesinin kültürünü ve maddi durumlarını kıyaslaması, İstanbul ve Kıbrıs'ın gelenek görenek farklılıkları, İstanbul'un kültürel, karakteristik ve coğrafi özelliklerinin aktarılması, İstanbul'un zor yaşamında insanların görüntüsü ve eserin sonunda beklenmedik bir anda Jale'nin trafik kazasındaki ölümu bu pencerenin en belirgin olayları arasında yer almaktadır.

¹¹ Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.635.

¹² Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.618.

Eğitimi için İstanbul'a giden Özkan, o dönemde üniversitelerde yoğun olan sağcı ve solcu olaylarına karşı izlenimlerini ve İstanbul'un içinde bulunan bu kavgaların gerçek görüntüsünü duygularıyla ifade etmektedir. Başka bir deyişle seyrettiklerini bir anlamda itiraf eder ve bunları anlamsız bularak yerer. Bu bakımdan diyebiliriz ki duygu, temaşa-seyir, hiciv-satir ve itiraf motifleri iç içedir. İstanbul penceresindeki izlenimlerini aktaran Özkan, Kıbrıs'a da atıfta bulunur. İki farklı mekâna göre kıyaslama yapılması, hareket motifinin de bir anlamda esere girişidir:

“İlk işim İstanbul Teknik Üniversitesi'nin Mimarlık Fakültesi'ne yazılmak olmuştur. İlk gidişimizle, bazı ağabeyler bizi bir dolma gibi sarmışlar, sarmalamışlar ve bize yol göstermişlerdi. Bunların bazıları ideoloji peşindeydiler. Kimisi Atatürk yolundan sapmış, kimisi de Marksist Leninist bir düşüncenin yoluna girmişti. Öyle bir karmaşık görüntü içinde kendimi Kemalistler'in yanında bulmuştum. Yani sağ görüşlü ve Atatürkçü düşüncenin savunuculuğunu yapan Kıbrıslı öğrencilerin yanında. Türk Rum kavgaları biterken, kendimi bir başka kavgaanın içinde buluyordum.

İnsanlar neden kavga ederler veya neden savaşırılar onu anlamak mümkün değil. Hep bu soruyu sormuşumdur kendime bütün öğrencilik yıllarımda. Hatta Türk'ün Türk'ü vurması kabul edilir bir şey değil. En yakın arkadaşım bana düşman olmuş, en yakın dostlarıma ben düşman olmuşum siyasi farklılıklarımızdan ötürü.”¹³

Eserin İstanbul penceresinde, Özkan'ın İstanbul'da üniversitede tanıştığı sevgilisi Jale ile olan aşkı işlenmektedir. Kendisi, Atatürkçü olan Özkan siyasi görüşü farklı olan Jale ile bu tür münakaşalara girmez. Bu konuda farklı olsalar da aşk duyguları ağır basar:

“Jale ile kesinlikle sağ-sol üzerine fikir çatışmasına girmezdik. Siyasi görüşlerimize saygıda kusur etmez ve bu mevzularda temas etmezdik.

Bazen kendime şunu söyledim yatağımda:

Oğlum! Kadın kısmı, kız kısmı zayıf mahluklardır. Onları tutup doğru yola getirmezsen, onları aslanlar, kaplanlar, kartallar kapıp götürürler.

Ben de, birileri Jale'yi kapmadan onu doğru yola çekmiş, derslerine yöneltmiş ve elini ayağımlı öğrenci hareketlerinden uzak tutmayı sağlamıştım.

Jale bir gün bana o uzak beldenin buluşma noktasında şöyle demişti:

Beni yeniden yarattın. Dünyama yeniden doğdum Özkancığım. Bana mutlulukla, doğru geleceği öğrettin. Seni seviyorum.”¹⁴

Burada Özkan'ın olayları seyretmesi, geleceği görmesi söz konusudur. Türkiye'deki sağ-sol çatışmaları, Jale ile onun penceresinin önündeki perde gibidir aslında. O perdeyi açmak ve dışarıyı net görebilmektir tüm mesele, yani geleceği. İşte Özkan bunu yapar ve hem kendini hem de sevdiği kız Jale'yi bu çatışmaların içinden çekerek, kendi geleceklerini hazırlamak ister. Burada da görüldüğü gibi duygu, temaşa-seyir ve itiraf motifleri hâkimdir.

¹³ Osman Güvenir, a.g.e, s.60.

¹⁴ Osman Güvenir, a.g.e, s.125-126.

Eserde, Jale ile Özkan, İstanbul’da fakir bir çocukla karşılaşır ve çocukla sohbet ederler. Çocuk onlara ideallerinden bahseder ve şarkı söyler. Daha sonra Jale ile Özkan’ın konuşması şu şekildedir:

“Uzun uzun arkasından bakmıştık fakir çocuğun. Büyük ideallerinde mühendislik, doktorluk, şarkıcılık vardı. Ne kadar tezatlarla dolu bir hayat... İşte bu pencerelerden gördüğün son manzara budur oğlum Özkan demiştin içimden.

Özkan, bu çocuk bir gün mühendis veya doktor olamayacak ama şarkıcı olacak. Bu kesin. Çocukta bu serbestlik, bu ses, bu heyecan olduktan sonra...

Belki de... onu bir plakçı dinlese, eminim elinden tutar, meşhur eder.

Bu memlekette ne madenler var, keşfedilmemiş. Fakirlik onları hem şarkıcı yapar, hem de milyoner. Bu gördüğümüz milyonlarca çaresiz çocuktan sadece bir tanesi demiştin Jale.

Evet sevgilim! Sadece bir tanesi.

Hâlâ serin havada denize karşı uzun uzun yürüyorduk. Minicik sahil parkı, yemyeşil çimenler, deniz kıyısında dalgaların arasındaki büyük çakıl taşları, kayalar üzerindeki yosunlar, biraz ötede balık tutan insanlar, kestaneçiler, baloncular ve simitçiler, sanki de içinde bulunduğumuz fotoğrafın birer parçalarıydılar. Veya penceremdeki manzaranın birkaç kesiti.

Önümde ufka bakarak:

İşte İstanbul budur demiştin.

Evet sevgilim, İstanbul budur demiştin Jale de. Sonra eklemiştin.

Bu koca kente bakarım da, bir gün... büyük hayallerimizin gelip gittiği, çarkın dönmeye başladığı zamanda biz nerede, nasıl ve ne şekil içinde olacağız onu merak ediyorum.”¹⁵

Yazar burada, İstanbul insanının o yıllardaki gerçek görüntüsünü seyrederek ve duygusal bir dille itiraf eder. Özkan’ın hayatındaki, duygularındaki İstanbul seyrini aktarmaktadır. Yani diyebiliriz ki burada da duygu, temaşa-seyir ve itiraf motifleri baskındır.

Eserde yer yer İstanbul’a göndermeler vardır. Üniversitedeki sağ-sol çatışmalarının sebebi olan büyük güçlere yapılan eleştiri bu pencerenin en önemli göndermeleri arasında yerini alır. Jale ile Özkan’ın Taksim’de bir bara gitmesi ve eğlenirken kavga çıkması olayı aslında İstanbul’daki yaşam tarzını eleştiridir. İstanbul’da yaşamın zorlukları karşısında insanları seyreden Özkan; korsan kitap satışları, manavın yaptığı hile, taksicilerin yaptığı hileler, kimsesiz fakir çocukların görüntüsü, trafiğinin düzensiz oluşu ve yollarda kimsenin kimseye saygı göstermemesi, İstanbul’da yapılan inşaatlarda müteahhitlerin yaptığı hileler, gibi konulara temas eder. Bunlar esasında bozuk düzenin insanlara yansımaları şeklinde yorumlanabilir. Eserde, Özkan’ın İstanbul hakkındaki izlenimleri ve İstanbul’a göndermesi şu şekildedir:

“Esasında benim söylemek istediğim başka, başka bir şeydi. Jale algılayamamıştı. Bu koca İstanbul’da mezarın üstündeki teller bile paraya döner. Mezardan bile medet umar çıkarıcılar. Bir mevta gündüz toprağa verilir, gece hırsızlar mezarı açıp, mevtanın altın dişlerini söküüp götürürler. Bu koca İstanbul’un gerçeklerini söyleyecektim ona. Böyle bir şeyler

¹⁵Osman Güvenir, a.g.e, s.377-378.

diyecektim ama vazgeçmiştim. Hayatımın son penceresindeki manzaralara atıfta bulunacaktım. Yine İstanbul'un gerçekleri ile günümüzün tadını kaçırmak istemiyordum.”¹⁶

Burada hiciv motifinin baskın olduğunu görmekle beraber, İstanbul'un gerçek görüntüsünün resmedilmesi, seyredilmesi ve itiraf edilmesi bakımından duygu, temaşa-seyir ve itiraf motiflerinin de yine hâkim olduğunu söylemek yanlış olmaz.

3.İngiltere Penceresi:

Yazarın, İngiltere penceresindeki en dominant motifler yine duygu, temaşa-seyir, itiraf ve hiciv motifleridir. Bu motifler İngiltere penceresinde de, aynı Kıbrıs ve İstanbul'da olduğu gibi belli başlı olaylara dayanmaktadır. Esasında bu penceredeki izlenimler eserin bütünü oluşturur. İngiltere penceresi eseri diğer iki pencereyle birleştiren noktadır. Artık buradaki olaylarla ifade edilen izlenimler ve karşılaştırmalar Kıbrıs ve İstanbul'a yönelik olacaktır. Bu pencerenin izleniminden sonra yazar, kahramanı Özkan'ın ağzıyla, artık bulunduğu her yerde sürekli kıyaslamalar yapar ve bunu geri dönüşümlerle eserin sonuna kadar devam ettirir. Bu bakımdan diyebiliriz ki İstanbul penceresiyle esere giren “hareket” motifi İngiltere penceresindeki izlenimlerle doruğa çıkar ve eserin sonuna kadar devam eder. Savaş içindeki Kıbrıs, Kıbrıs Türkü'nün var-olma mücadelesi, İstanbul'daki yaşam zorlukları, insan manzaraları, onu İstanbul'a çeken aşkı Jale, İngiltere insanının manzarası vs. olaylar, izlenimler, Özkan'ın duygularında Kıbrıs, İstanbul ve İngiltere üçgeninde dönüşümlü olarak geçecektir. Tüm bunlar “hareket” motifinin de eserdeki en önemli motiflerden biri olduğunu göstermektedir.

Eserin başkahramanı Özkan, bir aylık İngiltere tatilindeki izlenimlerini, seyrettiği manzaraları, ortaya döktüğü gerçekleri duygularıyla itiraf etmektedir. Buradaki olaylar yoğun olarak dayısı ve ailesinin üzerinedir. Kıbrıs'tan göç eden fakir bir çoban olan dayısı Mahmut, yengesi ve çocuklarını, İngiltere'de çok farklı bulması onu hayrete düşürmüş ve duygularıyla baş başa bırakmıştır. Savaşlı yıllarda Kıbrıs'ta çobanlık yapan fakir dayısı İngiltere'de zengin olmuştur. ‘Bir zamanlar dışkı kokan, eski kıyafetler giyen bir adam’ nasıl olur da böylesine değişirdi? Şimdi takım elbiselerin içinde mis gibi tüten, Jaguar, Mercedes marka arabalara binen lüks bir villası, lokantaları, fabrikası olan zengin bir adamdır. Özkan Yengesini de aynı duygularla izler. Bir zamanlar tuvalette kullanmak için annesinden gazeteleri alıp evine götüren kadın şimdi köpeğini dahi kuaföre yollamaktadır. Onu görgüsüz, cahil olarak yorumlar, hatta kızı Çiçek'le evlenmesi için ona teklifte bulunur. Onu ifade ederken sürekli eleştirir. Kuzenlerine bakışları ise tam bir tiksinti içindedir. Ona göre kuzenleri; kılık-kıyafeti uygunsuz, tavırları usulsüz, saygısız, kültürsüz ve tembeldir. Birçok yönleriyle izlediği kuzenlerini de bu tutumlarından dolayı eleştirmektedir. Onları kendi kültürlerinden kopmuş ve yozlaşmış olarak da yorumlar. Tüm bunları seyreden Özkan, kendi duygularıyla hesaplaşır ve yaşadığı olayları üç pencereye göre kıyaslar.

Özkan'a göre dayısı zengin olsa da Kıbrıs'ta bildiği dayısıydı. Dış görünümü farklı zengin bir adam ama içi değişmemişti. Özkan'ın dayısı hakkındaki yorumu şöyledir:

“Doğru! Paraymış, villaymış, fabrikaymış, para makinesiymiş hepsi fasa fiso. Önemli olan insanlıktır eniştemin dediği gibi demişti dayım da argovari bir ağızla.

¹⁶ Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.397.

Dayım hala yüreğindeki fısıltıyı söylüyordu. Dışı başka, içi aynı adam... ”¹⁷

Özkan’ın dayısı hakkında yaptığı bu ifadeler aslında onun İngiltere ve Kıbrıs penceresindeki izlenimleridir. Yazar Kıbrıs ile İngiltere’nin seyri halindedir. İki ülkenin gerçek görüntüsünü, yaşam farklarını ortaya koyar. Dayısı Kıbrıs’ta iken fakir ama İngiltere’de zengin bir adam olmuştu. Bir insanın hayatı bu kadar nasıl değişebilirdi? Özkan, Kıbrıs ve İngiltere’deki iki farklı hayatın duygusu içindedir. İşte o iki penceredeki bakışını yorumlayan Özkan, şunları söyler:

“İşte dayım, o baktığım Londra penceresinin içindeki başarılı, heyecan dolu, yürekli, iyi kalpli adam, o zavallı adamdı. Adeta paranın mutluluk getirmediğini veya parayla her şeyin satın alınamayacağını anlatır gibiydi. Onunla atölyede dolanmış, sonra yeniden yukarıya çıkmıştık. Yukarıda dayımın geniş bir ofisi vardı. Masasında bir sürü dosyalar, evraklar, kumaş, iğne iplik örnekleri ve kataloglar vardı.

Nedense hatıralarımda kalan köydeki çoban dayımla, Londra’da büyük başarılarla imza atmış, paraya para dememiş Londralı Mahmut dayımın iki fotoğrafı arasında kalakalmıştım o penceredeki manzara gibi.”¹⁸

İngiltere penceresinde görüldüğü gibi Özkan’ın dayısının, İngiltere ve Kıbrıs’taki yaşamına göre farklılıklar ortaya konmaktadır. Özkan’ın bu izlenimlerine göre yine duygu, hareket temaşa-seyir ve itiraf motiflerinin eserde hâkim olduğunu görmekteyiz.

Yazar, Özkan’ın İngiltere’deki izlenimlerini Kıbrıs ve İstanbul’la kıyaslar. Özkan’ın üç penceredeki duygularını, başka bir deyişle onun iç hesaplaşmasını uzunca şöyle anlatır:

“Galiba bütün Londra zamanlarımda hep kendi iç arayışlarımla beraber geçmişimle hesaplaşıyor ve o arayışlarda dayımları yargılıyordum. Fakat sadece onu yargılamıyordum. Hem kendimi, hem bütün ailemi yargılıyor, bütün tezatlarla uyumları bir mozaik taşı gibi önüme sererek bir tablo gibi yaratmaya çalışıyordum, hayatın penceresinden bakar gibi...”

Kıbrıs, Londra, İstanbul üçgeninde acayip bir binadaki pencereden hayata bakan bir adam gibi görürdüm zaman zaman kendimi. Özellikle Londra’ya geldikten sonra o üç penceredeki üç farklı zamanları ve mekanları, insan manzaralarını; psikolojik, sosyal, siyasal ve ekonomik etkileşimleri görebiliyordum.

Üç pencerenin kendi içindeki farklılıklarını, biraz da zaman tüneline bir gidiş gibi algıladım. Uzun uzun bir tünelin içinde gitmek, sonra o tünelden çıkıp, başka tünele girmek, sonra... Yine bir tünele girip çıkmak gibi...

Lefkoşa’daki yaşantımın kesitleri, dayımların köy hayatı ve açmazları, siyasal ve toplumsal kavgalarımız bir yana; dayımların Kıbrıs’tan kaçışları, para ile yeni hayat arasında sıkışıp kalmaları, onların hayat gerçeklerindeki farklılaşmaları ve benim İstanbul hayatım...

Bu, bir mücahidin sıcak savaş alanlarıyla kum torbalarının arkasından çıkıp, dünyanın açık pencerelerinden bakması değil miydi? Ara ara üçüncü pencereden bakıyordum hayata. O pencereden baktığımda, hayatın gerçeklerini bir başka gözle görmeye başlamıştım. Sağ-sol çatışmaları, ideolojilerin gençler üzerindeki olumsuzlukları, büyük güçlerin nelere muktedir olduğunun görüntüsü hep hayatıma girmişti.

¹⁷ Osman Güvenir, a.g.e, s.441.

¹⁸ Osman Güvenir, a.g.e, s.313.

Ve tabii ki renkli gençlik rüyalarımı süsleyen İstanbullu sevgilim Jale'yi, bu üçüncü pencerenin içindeki çerçevede görüyordum. İstanbul penceresi Jale'nin hayatıma girişi ile şekillenen duygularımın çerçevesindeki fotoğraf gibidir. Öylesine derin bir duygu denizinde kayboluşum, kendi tezatlarım ve üç kültür arasındaki gidiş gelişlerimle.

Kendi ailemle Jale'nin ailesi arasındaki kültürel farklılıklarla, dayımların cehaletle medeniyet arasındaki gelgitleri, beni derin derin düşündüren şeylerdi.

Jale'nin ailesi ile kendi ailem arasındaki farklılıkları biraz da İngiliz kültürü ile büyümemize bağlıyorum. Bizim şu minnacık adada, özümüzdeki Türklük duygu ve düşüncesi derinleştikçe derinleşti ama sosyal yapımızdaki İngiliz terbiyesi her zaman kaldı.

Birden nereden nerelere gitmiş ve geri dönmüştüm hayatın akışında. Tuhaf bir analiz yapıyordum Southend'teki denizin griliğinde, ilginç insan manzaralarının görüntüsünde ve hayatımın pencerelerinde..."¹⁹

Görüldüğü gibi yazar Özkan'ın İngiltere izlenimindeki duygularını uzunca ifade eder. Yukarıda da zikrettiğimiz gibi hareket motifinin esere girdiği esas pencere İngiltere'dir. Yazar; İngiltere, İstanbul ve Kıbrıs pencerelerindeki izlenimlerini duygularıyla eserde sahneler. Bu hareketli sahnelerin ifade edilmesi eserin ana motifleri duygu ve hareket motifini açığa çıkarır. Üç pencereyi seyretmesi, ele aldığı dönemlerin gerçeklerini yansıtmaya, itiraf etmesi ve eleştirmesiyle de diğer alt motifler; temaşa-seyir, itiraf ve hicvi esere katar.

Eserin İngiltere penceresinde ülkenin olumlu taraflarından da söz edilir. Bu olumlu meselelere karşı İstanbul ve Kıbrıs'a kıyaslamalar yapılır. Trafikinin soldan oluşu, yayalara olan saygıları, otobüsleri, seracılık, şehir plânlamasının düzeni, parkları, mağazaları, lokantaları, İstanbul penceresiyle kıyaslanmaktadır. Bu da yazarın İngiltere penceresindeki olumlu temaşa-seyir motifidir. Bu olumlu bakışta gerçeklerin ifade edilmesi bakımından itiraf motifini de beraberinde getirir.

Eserin bu penceresinde İngiltere'ye yapılan belli başlı eleştiriler arasında, İngiltere'deki müzede Atatürk'ün yerini gördüğünde Türklere olan düşmanlıklarına eleştiri, İngiltere'deki Türk gençliğinin yozlaşması, Kıbrıs Türklerinin bir zaman İngiliz vatandaşı olmasına rağmen şimdi İngiltere'ye kolayca girememeleri, insanların yollarda sevişmeleri, yapılan vergi kaçakçılıkları, İngiltere'deki çıkarıcılar, polislerin dahi rüşvet yemesi, gibi meseleler gelir. İngiltere'nin Kıbrıs meselesindeki tutumuna da atıflar vardır. Özkan izlenimlerini aktarırken İngiltere'yi sömürgeci olarak yorumlar ve Kıbrıs penceresiyle karşılaştırır. Özkan İngiltere'nin sömürgeciliğine karşı şu eleştiri yapıyor:

"Bir gün belki de şu zenciler bu memleketi işgal ederler, kolonici İngiliz gibi. Ama ne zaman?"

Bunları neden düşünüyordum? Beni düşündüren şey neydi? Herhalde çocukluğumda İngiliz bayrakları altında İngiliz millî marşını okuyuşumdandı bu düşünceler. Veya millî duygularımın bastırılmış kalmasıydı."²⁰

¹⁹ Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.297-299.

²⁰ Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.237.

Görüldüğü gibi Özkan burada da Kıbrıs ve İngiltere duyguları arasında kalmış ve Kıbrıs-İngiltere izlenimlerini yansıtmıştır. Burada hiciv motifi baskındır. Ancak duygu, hareket, seyir ve itiraf motifleri de yine belirgindir.

Bir başka eleştiri de İngiltere'deki Türk gençliğinin yozlaşmasıdır. Özkan'ın dayısı değişmemişti ama İngiltere'de bazı insanlar değişime uğramaktaydı, hatta kendi karısı ve çocukları da bunun içindedir. Özkan'ın dayısının ağzından çocuklarına yapılan eleştiride İngiltere'nin, Türk ve Müslüman düşmanlığı için şu gönderme yapılır:

“Al işte Müslümanı. İncil okuyan Müslümanlar...”

Size okulda İncil mi okuttular?

Bunlar gavur oldular oğlum gavur. Görmedin mi dün şevki'nin nasıl domuz eti yediğini? Bakma sen biz buralara geldik, canımızı gavurun kurşunundan kurtardık ama evlatlarımızı, Hristiyan pençesinden kurtaramadık.²¹

Özkan ise, İngiltere'de yaşayan Türk çocuklarının eriyip gitmesini ve dayısının isyanını da şöyle ifade eder:

“Onun isyanlarına, çocuklarının kendi özlerini unutuşlarına ve İngilizleşmelerine olan kederleri ve düşünceleri gerçektir. Bir insanın evlatlarını toplum içinde yok olurken görmesi ne kadar acıdır...”²²

Burada da İngiltere'nin tutumuna karşı hiciv motifi hâkimdir. Gerçeklerin izlenilmesi ve yansıtılması bakımından itiraf ve seyir motifi de söz konusudur.

Sonuç

Osman Güvenir'in *Üç Pencere* adlı romanı, Kıbrıslı Türk Mücahit Özkan Adakan'ın hayatından yola çıkılarak kurgulanmış bir eserdir. Realist bir yazar olan Osman Güvenir, romandaki kahramanı Özkan Adakan'ın iç ve dış çatışmalarla dolu hayatını Kıbrıs, İstanbul ve İngiltere penceresindeki gerçeklere dayanarak kurgulamaktadır. Bu eser bir anlamda Özkan Adakan'ın yaşam öyküsüdür. Romanda 1955-1974 yılları arasındaki dönem yansıtılmaktadır. Kıbrıs Türkü'nün yıllarca gördüğü zulümler, acılar, yokluklar tüm gerçeklere uygun biçimde yansıtılmıştır. Bu bağlamda Güvenir'in romanı için tarihî bir belge niteliği taşıır demek de yanlış olmaz.

Hülasa yazar üç farklı mekânda seyrettiği insan manzaralarını kahramanı Özkan Adakan'ın ağzından; psikolojik, sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik gerçeklere dayalı sunar ve bir anlamda o dönemlerin Kıbrıs, İstanbul ve İngiltere'sini resmeder. Özkan Adakan'ın, eser boyunca kendi duygularıyla hesaplaşma içinde olması eserin ana motifinin “duygu” olduğunu gösterir. Olayların dönüşümlü olarak üç mekânda geçmesi ise bir başka ana motif “hareket” i de peşinden getirir. Özkan'ın üç pencerede sürekli seyir içinde olması, gerçekleri yansıtarak itiraf etmesi ve sosyal, siyasî bağlamda gördüklerini tenkit etmesiyle de diğer alt motifler “temaşa-seyir”, “hiciv-satir” ve “itiraf” motiflerinin eserde baskın olduğunu gösterir.

Kıbrıs'ta yaşanan gerçeklere yıllarca tanıklık eden Osman Güvenir'in, belleğinde gizli kalan motifler yıllar sonra bir tohum gibi yeşerir ve realist roman türüyle kaleme dökülür. Onun

²¹ Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.253.

²² Osman Güvenir, *a.g.e.*, s.193.

Osman Güvenir'in Üç Pencere Adlı Romanına Estetik Bir Bakış

kaleme aldığı bu ilk romanı, okuyucuya sunduğu estetik güzelliklerin yanında Kıbrıs Türk halkının yaşadığı gerçeklere hitap eden bir dil ve üslupla yazılmıştır. Roman türünde kaleme alınan bu eserde 1955-1974 yılları arası Kıbrıs Türkü'nün zorluklar içindeki görüntüsü ve gelgitleri daha kolay anlaşılmaktadır.

Kaynakça:

Kitaplar:

- AKI, Niyazi, (1960), *Yakup Kadri Karaosmanoğlu İnsan-Eser-Fikir-Üslûp*, İstanbul Matbaası, İstanbul.
- ATUN, Suna.; FEVZİOĞLU, Bülent., (2008), "Osman Güvenir", *Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda Öykü'nün 107 Yıllık Kronolojik-Antolojik Tarihsel Süreci*, C.3, Samtay Vakfı Yayınları:24, Lefkoşa.
- GÜVENİR, Osman, (2011), *Üç Pencere*, Alfa Yayınları, İstanbul.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi, (2014), "Bizde Roman", *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Dergâh Yayınları, 10. Baskı, İstanbul.
- WELLEK, Rene.; WARREN, Austin., (1983), *Edebiyat Biliminin Temelleri*, çev: Ahmet Edip Uysal, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- WELLEK, Rene.; WARREN, Austin., (1993), *Edebiyat Teorisi*, çev: Ömer Faruk Huyugüzel, Akademi Kitabevi, İzmir.